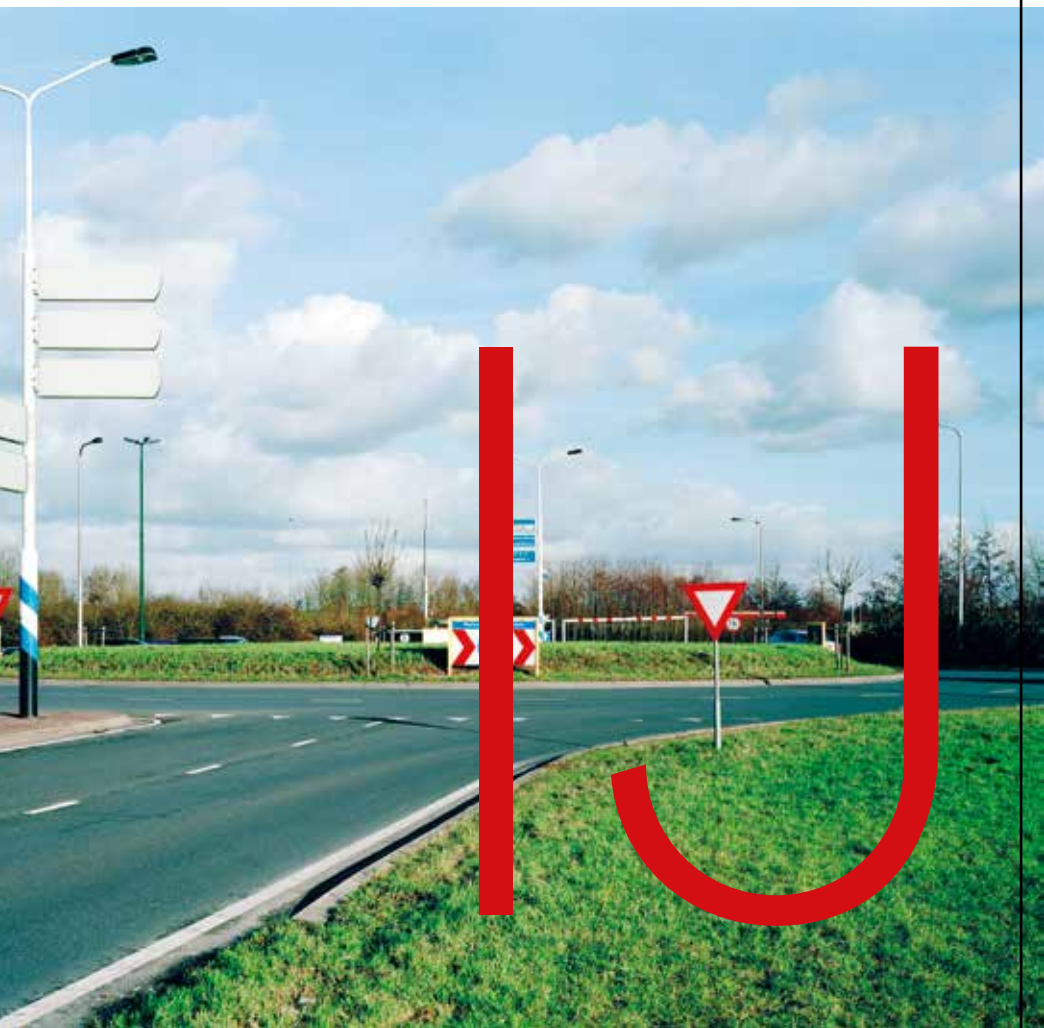

De vlaggen van

02.06

Banieren om de rotonde te vieren

Plaats

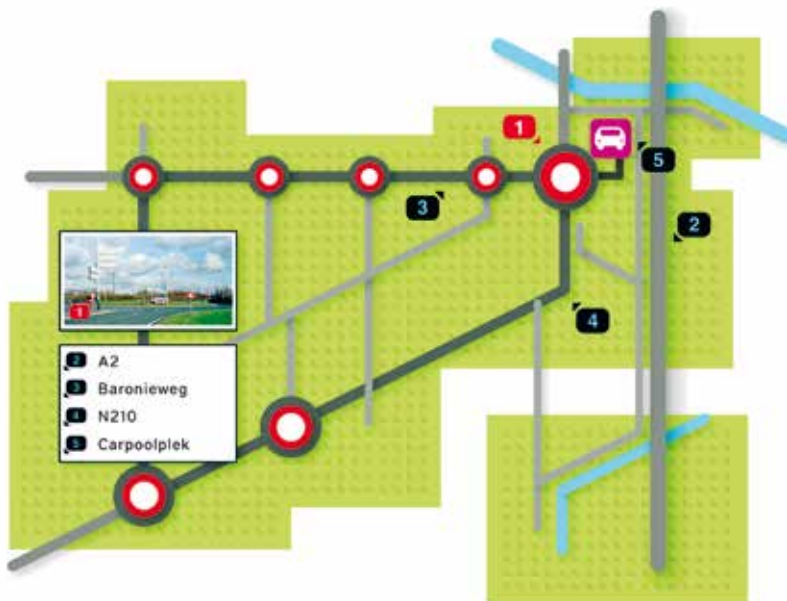
IJsselstein – De drie rotondes aan het einde van de N210
(hectometer 45,6 tot 48,6)

Prioriteit binnen RotondeLab

- › 2010

Gebied

- › Het einde van de N210 ligt als een rondweg om de zuidoostzijde van IJsselstein en omgordt de nieuwe bedrijventerreinen.
- › Aan de oostzijde van IJsselstein – waar de rotonde ligt waartoe de opdracht van het RotondeLab zich aanvankelijk beperkte – ligt de N210 ingeklemd tussen het bedrijventerrein en de snelweg. In deze corridor liggen nog enkele oude boerderijen en schuren, maar de dominante aanblik is infrastructureel door de aanwezigheid van een bedrijventerrein, een carpoolplein en een McDonald's.

- › Aan de zuidzijde van IJsselstein – waar twee rotondes liggen – vormt de N210 een harde grens tussen de schil van bedrijventerreinen en het rivierenlandschap. Een tankstation bij een van de rotondes is het enige element dat aan de buitenzijde van de rondweg ligt.
- › De 367 meter hoge Zendmast Lopik – officieel de Gerbrandytoren – fungeert als een denkbeeldig middelpunt van de rondweg en geeft het hele gebied een sterk verticale impuls.

Rotondes

- › De drie rotondes liggen op een rij. Vanaf de afrit van de A2 gezien zijn dit achtereenvolgens het Nelson Mandelaplein (oostzijde), het Albert Schweitzerplein en het Moeder Teresaplein (beide zuidzijde).
- › Hoewel er nog geen concrete plannen liggen, is het goed denkbaar dat er op de N210 nog rotondes bij komen. Als dat gebeurt, worden deze in het plan opgenomen.

Overwegingen

- › De blik vanaf de rondweg is steeds vaker de enige kennismaking met een dorp of stad. Rotondes op die rondweg zijn de toegangspoorten voor bewoners en bezoekers.
- › De rondwegen geven de provinciale wegen net als de snelwegen een uniforme uitstraling. De vaste elementen zijn, naast de rotondes zelf, de showroom, het tuincentrum, het fastfoodrestaurant, het tankstation en de carpoolplaats.
- › Het lijkt aanlokkelijk de rotondes te gebruiken om de identiteit van de stad of het dorp uit te venten, maar in de praktijk leidt dat bijna altijd tot mislukkingen. Dat komt niet alleen door het problematische karakter van 'de identiteit', maar ook door het generieke karakter van de rondweg en zijn rotondes.
- › Identiteit wordt al snel een kers op de droge hotelcake, een gadget die uiteindelijk inwisselbaar is. De vernoeming van de drie rotondes van de N210 naar winnaars van de Nobelprijs voor de Vrede illustreert het problematische karakter van het bewerkstelligen van identiteit.
- › Een interessantere optie is het ontwikkelen van een iconografische uitstraling voor de rondweg zelf. De reclamemiddelen die de *usual suspects* langs de rondweg inzetten – banieren, heldere logo's – bieden daarvoor aangrijpingspunten.

Aanbeveling

- › De rotondes maken deel uit van de ringweg om IJsselstein. Dit is een generiek verkeerslandschap, met bedrijventerreinen, tankstation, carpoolplaats en een McDonald's Drive Thru. Versterk het generieke karakter van de drie rotondes door op elk middeneiland een kring van verticale banieren te plaatsen met daarop iconografische rotondeborden.

Inschakelen

- › Een (grafisch) ontwerper, bij voorkeur Peter Jonker.

Praktisch

- › De looptijd van het project is tien jaar. Geld voor onderhoud en vervanging moet binnen het budget worden gereserveerd.
- › Elke rotonde krijgt een eigen banier, respectievelijk in roodwit, blauwwit en geelgroen. Als het financieel haalbaar is, worden voor elke rotonde verschillende varianten gemaakt, zodat de rotondes na verloop van tijd een nieuwe tooi kunnen krijgen. In verband met de oriëntatie van bewoners moeten de dominante kleuren daarbij hetzelfde blijven: 'Bij de roodwitte vlaggen moet je rechtsaf.'

Referentiebeelden

- › Circus, Zandvoort van Sjoerd Soeters.
- › Citydressing Holland Festival 2005 van studio Vollaerszwart.
- › Openingstentoonstelling Graphic Design Museum, Breda.
- › De pijl op het middeneiland van de rotonde van Lopik.
- › Commerciële banieren van McDonald's en andere ketens.

De vlaggen van

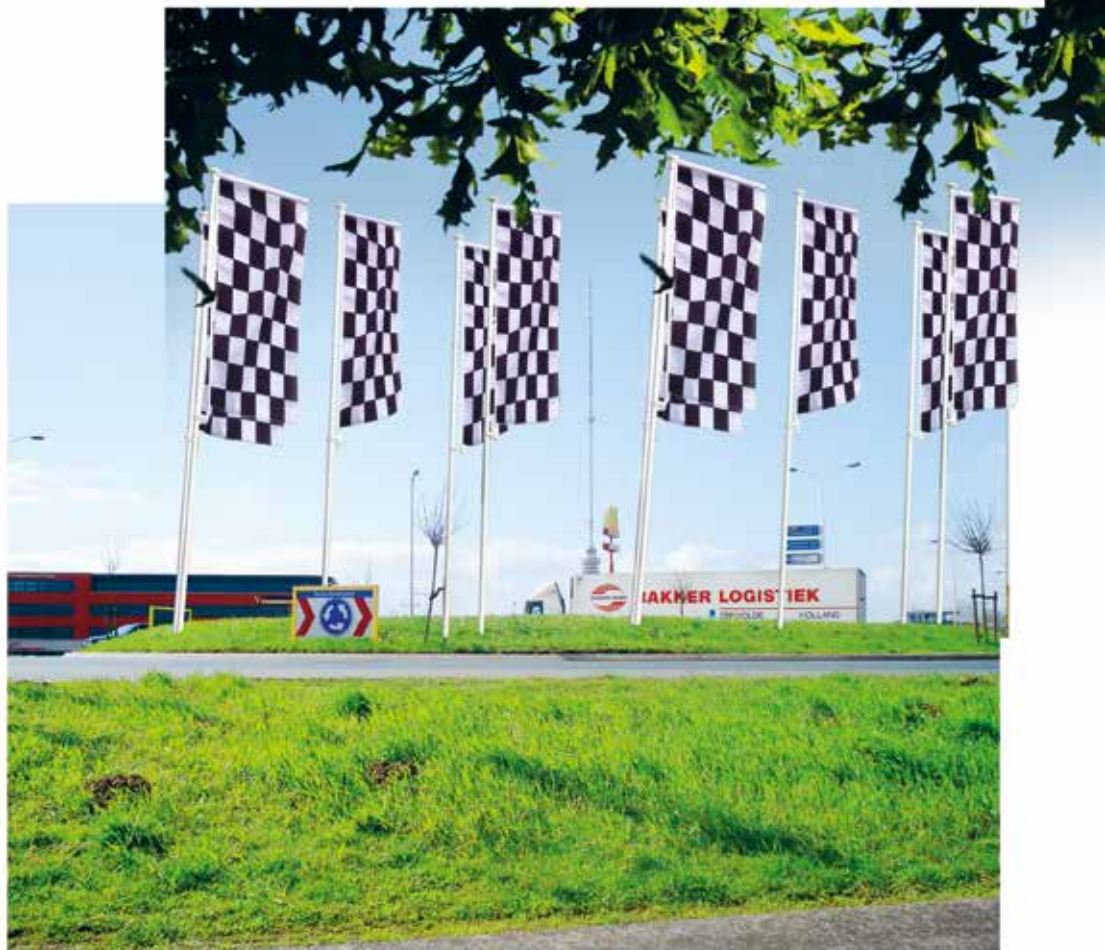

REPORTAGE
02.06

De vlaggen van IJ.

'Hoe ziet de ideale rotonde eruit?' Om deze vraag te beantwoorden stuurde de provincie Utrecht het Rotondologisch Genootschap op pad. En zo togen Van den Boomen en Jonker naar IJ, om plannen te maken voor de rotonde aldaar. Van het vriendelijke fietsstadje vinden ze nauwelijks sporen, van moderne verkeerslandschappen des te meer.

Jonker heeft er zin in, een dagje naar IJ. De rotonde van IJ. kent hij nog niet, maar het stadje zelf wel: als hij met zijn kinderen vanuit Utrecht gaat fietsen, is het een geliefde bestemming. **‘Man, vanuit mijn huis kun je helemaal langs het kanaal rijden, dan neem je een verbindingswater dat de Doorslag heet en daarna pik je zo de Hollandse IJssel op. Dat IJ. is echt een mooi plaatsje, met een kasteel, kerken en stadsmolens.’** Eerst zien en dan geloven, denkt Van den Boomen en draait de auto van de A2 af, richting IJ.

Onder aan de afslag blijken ze eerst nog een stuk vierbaansweg te moeten nemen dat parallel loopt aan de A2 en dat luistert naar de idealistische naam Laan der Verenigde Naties. Maar een laan is wel het laatste waar je hier aan denkt, dan geeft de tweede naam, N210, het karakter van deze weg beter weer. Dat de N210 de Hollandse IJssel kruist, zien ze later pas op een kaart, rijdend over de brede infrastructuurbundel valt zo’n stroompje niet op.

Na ruim een halve kilometer doemt de rotonde op. Ook die heeft een gewijde naam: Nelson Mandelaplein. Maar het is noch een plein, noch is er enige associatie met de zwarte Nobelprijswinnaar. Dit is een techneutenplek, waar je rechtsaf naar McDonald’s kunt, rechtdoor naar de verzamelde bedrijventerreinen van IJ. en linksaf naar een carpoolplaats. Hoog boven alles uit torent de zendmast, die elk jaar in december, als de tuidraden vol lampjes worden gehangen, verandert in de grootste kerstboom van de wereld. **‘Die zouden we op de rotonde moeten zetten,’** dagdroomt Jonker meteen. **‘En aangezien dat wat begroetelijk wordt, zitten we met een flink probleem,’** reageert Van den Boomen nuchter, **‘alles wat je tegenover zo’n majestueuze toren zet is meteen klein en zielig.’**

Op het eerste gezicht is het enige lokale aan deze plek het kantoor van de Terberg Group, die zichzelf kwalificeert als **‘Partner in kwalitatief hoogwaardige oplossingen voor de automotive sector’**. Maar als ze de auto op de carpoolplaats hebben neergezet – mag je die eigenlijk wel als parkeerterrein gebruiken zonder bij iemand anders in de auto te stappen? – zien ze op een boerenkar in het naastgelegen weiland toch iets echt lokaals staan: een namaakmotor met een tractorband bij wijze van achterwiel.

Het blijkt het visitekaartje te zijn van motorclub Highlands. **‘Hard to find, harder to forget,’** staat op het groene clubhuis en vooral het eerste deel van de slagzin blijkt te kloppen. Ook al ligt Highlands op een halve steenworp afstand van de carpoolplaats, er ligt wel een onverbiddelijk slootje tussen en om bij het clubhuis te komen blijf je bijna twee kilometer om te moeten rijden. **‘Wat nou, rustiek fietsdorp,’** kan Van den Boomen niet nalaten te smalen en dus vervolgen ze per auto hun verkenningstocht.

IJ. blijkt nog veel meer rotondes te hebben, die bovendien allemaal een naam hebben die eindigt op *‘plein’*. De N210, die in een kwart cirkel om de bedrijventerreinen van IJ. heen ligt, heeft behalve het Mandelaplein ook nog het Albert Schweitzerplein en het Moeder Teresaplein in petto. En de weg die vanaf het Mandelaplein naar het centrum van IJ. voert heeft er vier op een rij: het Hooglandplein, het Willem van Oranjeplein, het Drostplein en het Theodore Rooseveltplein.

Bij het Willem van Oranjeplein is het niet gelukt om het kunstwerk netjes in het midden te krijgen: pal naast de rotonde liggen roodgeverfde betonblokken waar blauwe

sprietten uitsteken. Daar moeten ze meer van weten en dus draaien Van den Boomen en Jonker het parkeerterrein van Veldhoen Zonweringen op.

‘Het lijkt me zo’n betonblok waarmee zendmasten vaststaan,’ zegt Van den Boomen opgewekt. ‘Dat heet een tuiblok,’ weet Jonker, ‘maar waarom is er zo’n mal slootje omheen gegraven?’ Het arme betonblok ligt er inderdaad misplaatst bij, het is net zo’n wezensvreemd element als het vrijstaande zonnenscherm dat Veldhoen een paar meter verder heeft neergezet.

Enigszins duizelig van alle rotondes keren ze terug naar het Nelson Mandelaplein om te overleggen. Jonker wil niet op de carpoolplaats gaan staan: ‘Twee mannen in een CX met beslagen ruiten, dat maakt alleen maar foute gedachten los bij de mensen.’ En zo belanden ze in de McDonald’s, waar ze minstens zo’n goed zicht hebben op ‘hun’ rotonde. Op de parkeerplaats staat een leeg fietsenrek, klanten komen hier met de auto of met de brommer.

‘Heb je je al gerealiseerd dat alle mensen uit L. die naar de snelweg moeten de N210 nemen en hier dus steeds langskomen?’ vraagt Van den Boomen terwijl ze met een vol dienblad naar een tafeltje lopen (zie pagina 39). Jonker, die toch al chagrijnig is omdat ze hier geen groenteburgers verkopen, knikt zwijgend. ‘Dus al die mensen die het begraven kunstwerk van L. geldverspilling vonden,’ vervolgt Van den Boomen genadeloos, ‘die zullen hier met argusogen toekijken. Juist hier zullen we *value for money* moeten leveren.’

Jonker kijkt hem ongerust aan: ‘Je gaat me toch niet vertellen dat we alle rotondes van IJ. voor de prijs van één moeten doen?’ Maar zo

ver wil Van den Boomen nou ook weer niet gaan: ‘We pakken alleen de rotondes van de N210, die vormen een eenheid en zijn bovendien het provinciale visitekaartje.’ ‘Drie halen, één betalen,’ kreunt Jonker, terwijl hij lusteloos in zijn Griekse salade prikt, de enige salade zonder dode beesten. ‘Dan krijg je net zoiets als hier bij McDonald’s, het ziet er knisper-knasper uit, maar het stelt geen moer voor.’

Zwijgend kijken ze naar buiten, naar de witte wolken die als slagschepen langs de blauwe hemel zeilen, naar het groene gras, het zwarte asfalt en de roodwitte voorrangsborden, naar de trotse zendmast en de strak wapperende vaandels van McDonald’s. ‘Een Amerikaans landschap,’ *schwärmt* Van den Boomen, ‘misschien niet mooi, maar wel lekker groot.’ Jonker schudt het hoofd: ‘Dat denk je alleen maar omdat het zo’n autolandschap is, maar verder is het eigenlijk heel Nederlands: opgeruimd en helder, je voelt de frisheid van de rivier. En bovendien heeft het echt van die primaire Mondriaankleuren.’

En dan verschijnt een flauwe glimlach om zijn lippen. Hij prikt de witte kaasblokjes aan zijn vork, pakt de vork van Van den Boomen en prikt daaraan de rode cherrytomaatjes en houdt de vorken demonstratief rechtop aan weerszijden van het ronde slabakje.

Van den Boomen kijkt hem vragend aan: ‘Je bedoelt dat je cocktailprikkers op de rotonde wilt zetten, net zoiets als die sterren in Maastricht?’ ‘Nee man, veel simpeler,’ zegt Jonker die nu voluit grijnst: ‘Vaandels, net als die dingen hier buiten, maar je ziet ze overal: bij tankstations en tuincentra, bij hotels en shopping malls. Ze kosten weinig en het effect is maximaal.’ Nu begint Van den Boomen ook te stralen. ‘Die vaandels horen bij de taal van de weg, bij automobilisten die al van verre

worden aangesproken. Een soort *Learning from Las Vegas*. We gaan reclame maken, maar niet voor een bedrijf, maar voor de mobiliteit zelf.'

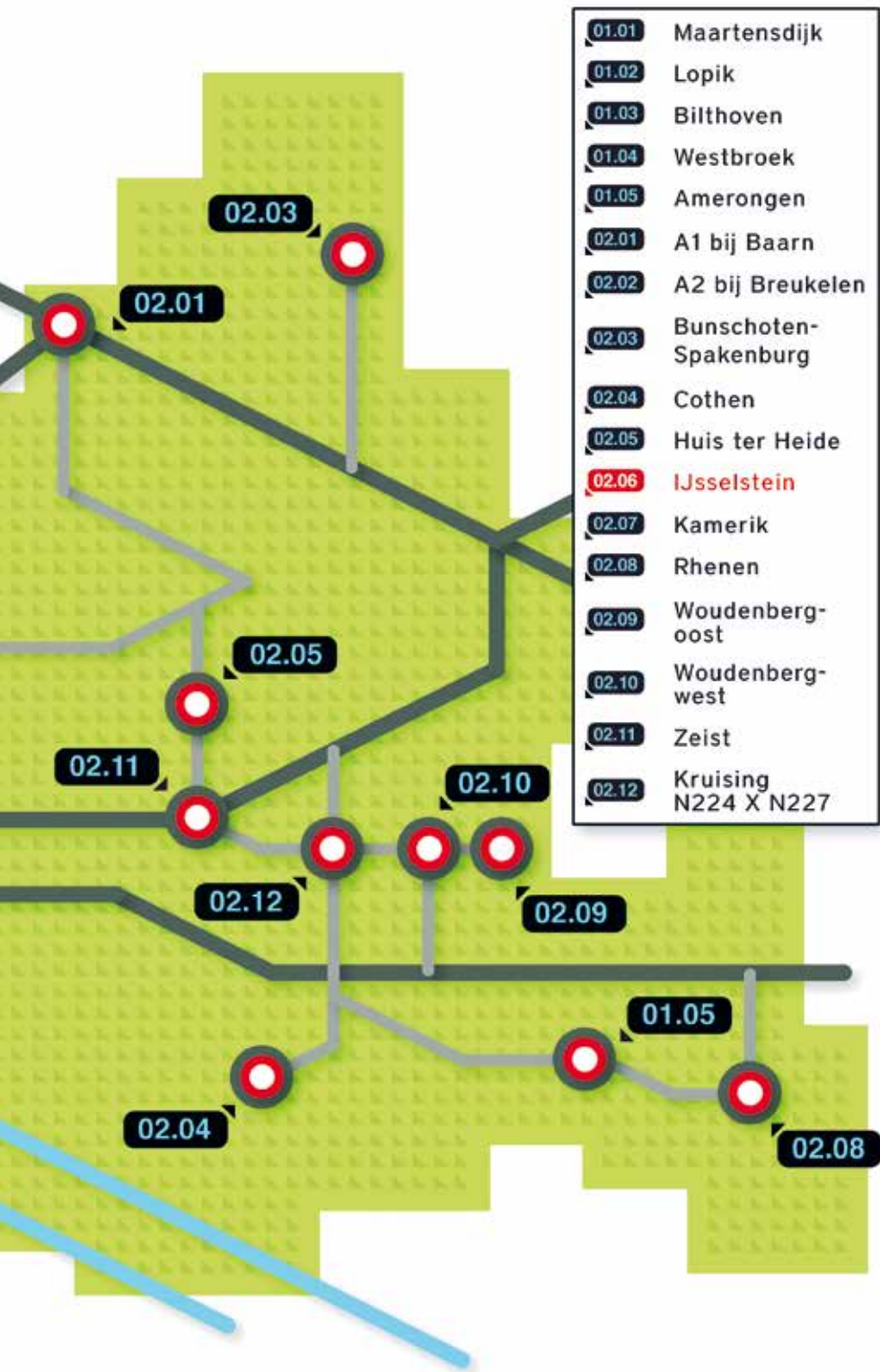
Het eten wordt ruw opzijgeschoven en op de achterkant van de papieren onderlegger beginnen ze te schetsen aan een 'iconografie van de rotonde'. 'Het moet strak en simpel,' begint Van den Boomen, 'niet zoals die vlaggen van alle Europese landen die ik op een rotonde ergens in Duitsland zag, dat is veel te bont.' Jonker rilt: 'En bovendien verwijst dat weer naar iets anders dan de weg, dat is meteen weer gewoon reclame.'

Op het papier tekent hij de drie elementen van de rotonde: het roodwitte voorrangsbord, het blauwwitte rotondebord en het groengele hectometerbordje van de provinciale weg. 'Uitvergroten die handel, op een banier zetten en klaar is Jonker.' Van den Boomen protesteert: 'Daar krijgen we gedonder mee, je weet heel goed dat we alleen de analyse mogen maken en dat we niet zelf mogen ontwerpen.' Jonker sputtert: 'Dus jij wilt deze opdracht uitbesteden aan een duur extern bureau dat dan precies moet doen wat wij zeggen. Daar is geen eer aan te behalen, dus gaat zo'n bureau iets anders verzinnen, is dat wat je wilt?'

Van den Boomen zwijgt. In M. hebben ze de ANWB-paal met de foto's van de kinderen uit groep 8 ook zelf vormgegeven en die ziet er zo helder en eenvoudig uit dat het lijkt of er helemaal geen ontwerper aan te pas is gekomen, of hij er altijd heeft gestaan (zie pagina 15). En Jonker is natuurlijk een ervaren ontwerper, maar dat compliment gaat hij nu even niet uitdelen.

Jonker ziet wel dat Van den Boomen twijfelt en doet er nog een schepje bovenop: 'Qua beeldtaal sluit zo'n simpel ontwerp perfect aan bij de pijl van L.' 'Mmm,' doet Van den Boomen, 'en wat doen we met de borden die nu al op de rotonde staan?' 'Eigenlijk zouden die natuurlijk weg moeten,' vindt Jonker, 'dan zijn we meteen van die wezensvreemde namen af.' Maar dat gaat Van den Boomen te ver: 'Dat geeft alleen maar gedonder, dan krijg je weer mensen die dat zien als statement tegen Mandela of Schweitzer. Zorg jij nu maar voor een ontwerp dat zo goed is dat het die borden in het niet doet vallen.' Jonker zit al te tekenen en te rekenen: bij een omtrek van het middeneiland van 80 meter schat hij dertig tot veertig banieren per rotonde nodig te hebben voor een mooi vol beeld.

De vlaggen van IJ. is een uitgave van het Rotondologisch Genootschap.
In opdracht van het RotondeLab van de provincie Utrecht analyseerde het
Genootschap in 2009 twaalf provinciale rotondes. De hele reeks bestaat uit:

Bomen aan de A1

Fotogalerie A2

De tuinen van B.S.

De gepensioneerde boom van C.

Kunst in Huis ter H.

De vlaggen van IJ.

De rotondetrommel van K.

De leegte van R.

Klompen in W-oost

Water in W-west

Het bosje van Z.

X. (kruis na)

Eerder verschenen titels:

De zaak A.

De Zweefweg van B.

De kinderen van M.

tekst

Tijs van den Boomen, Amsterdam

grafisch ontwerp en beeld

Peter Jonker, Utrecht

www.rotondelab.nl

www.rotondologie.nl

